

**รายงานผลการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ
ตามแผนการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ.๒๕๖๐**

กองแผนงานและสารสนเทศ ได้ประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ผ่านการฝึกอบรมที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๙๓,๖๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๔๐ ของผู้ผ่านการฝึกอบรมทั้งหมด ๑๘๒,๒๙๑ คน สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑ ข้อมูลทั่วไป

ผู้ผ่านการฝึกอบรม ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๓.๙๗ เป็นพนักงานบริษัทเอกชนและลูกจ้างในสถานประกอบการ รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ ๑๓.๗๓ และ ทำไร่นาทำสวนร้อยละ ๑๒.๗๘ ที่เหลือเป็น อาชีพช่วยธุรกิจครอบครัว ทำงานบ้าน/แม่บ้าน รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ทหารเกณฑ์ และนักเรียนนักศึกษา ตามลำดับ

หากพิจารณาจากประเภทของการฝึก พบว่ามีความสอดคล้องกัน ได้แก่ การฝึกเตรียมเข้าทำงาน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มรับจ้างทั่วไป ร้อยละ ๒๒.๔๘ รองลงมาเป็นกลุ่มช่วยธุรกิจครอบครัว ร้อยละ ๑๗.๓๔ และ กลุ่มทำไร่นาทำสวน ร้อยละ ๑๓.๐๑ การฝึกยกระดับฝีมือส่วนใหญ่เป็นกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนและลูกจ้างในสถานประกอบการ ร้อยละ ๗๔.๙๖ รองลงมาเป็นกลุ่มรับจ้างทั่วไปร้อยละ ๘.๔๖ และช่วยธุรกิจครอบครัว ร้อยละ ๔.๔๕ การฝึกอาชีพเสริม ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มทำไร่นาทำสวนร้อยละ ๓๗.๗๖ รองลงมาเป็นรับจ้างทั่วไป ร้อยละ ๒๖.๓๔ และช่วยธุรกิจครอบครัว ร้อยละ ๙.๓๐

ในภาพรวมผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่ ร้อยละ ๕๓.๙๗ เป็นพนักงานบริษัทเอกชนและลูกจ้างในสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการฝึกยกระดับฝีมือ ที่เน้นการพัฒนากำลังแรงงานในสถานประกอบการตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

เมื่อพิจารณาผลการมีงานทำภายหลังการฝึกอบรม จำแนกตาม ๑๐ กลุ่มอุตสาหกรรม เป้าหมายที่รัฐบาลให้การสนับสนุน พบว่า ผู้มีงานทำส่วนใหญ่ ร้อยละ ๑๕.๒๙ อยู่ในกลุ่มท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี และการท่องเที่ยวสุขภาพ รองลงมาอยู่ในกลุ่มเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ ร้อยละ ๑๔.๕๔ ที่เหลืออยู่ในกลุ่มแปรรูปอาหาร และกลุ่มยานยนต์สมัยใหม่ ร้อยละ ๗ และ ร้อยละ ๖.๖๙ ตามลำดับ ส่วนที่เหลืออยู่ในกลุ่มอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ โลจิสติกส์และการบิน การแพทย์ครบวงจร เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ ดิจิทัล และหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม

๒ ผลสัมฤทธิ์การมีงานทำและรายได้เฉลี่ย จำแนกตามประเภทการฝึก ดังนี้

๒.๑ การฝึกเตรียมเข้าทำงาน มีงานทำ ร้อยละ ๖๐.๒๗ รายได้เฉลี่ย ๑๐,๐๐๙ บาท/เดือน สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเมื่อเปรียบเทียบกับค่าจ้างขั้นต่ำ ๙,๐๐๐ บาท/เดือน พบว่าการฝึกเตรียมเข้าทำงาน เป็นกลุ่มแรงงานใหม่ที่เพิ่งเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นแรงงานที่มีทักษะฝีมือในระดับเชี่ยวชาญ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจึงสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานค่าจ้างขั้นต่ำเพียงเล็กน้อย คือร้อยละ ๑๑

๒.๒ การฝึกยกระดับฝีมือ มีงานทำร้อยละ ๘๘.๗๘ มีรายได้เฉลี่ย ๑๓,๐๐๓ บาท/เดือน ซึ่งเกินจากค่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำกว่า ร้อยละ ๔๔ อย่างไรก็ตามยังไม่ถึง ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน

๒.๓ การฝึกอาชีพเสริม มีงานทำ ร้อยละ ๕๗.๒๓ มีรายได้เฉลี่ย ๗,๓๗๓ บาท/เดือน และซึ่งต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำ ร้อยละ ๑๘

เมื่อพิจารณาการมีงานทำของผู้ผ่านการฝึกมากที่สุด ๕ อันดับแรก พบว่า จังหวัดภูเก็ต มีงานทำสูงที่สุด คือร้อยละ ๙๕.๐๖ รองลงมาเป็นจังหวัดสงขลา ร้อยละ ๙๒.๙๕ จังหวัดมุกดาหาร ร้อยละ ๘๙.๖๓ จังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ ๘๕.๒๓ และจังหวัดนครสวรรค์ ร้อยละ ๗๕.๘๔

ส่วนจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยสูงสุด ๕ อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี รายได้เฉลี่ย ๒๒,๘๒๐ บาท/เดือน รองลงมาเป็น จังหวัดปทุมธานี ๑๖,๘๓๒ บาท/เดือน จังหวัดบึงกาฬ ๑๖,๒๗๐ บาท/เดือน จังหวัดภูเก็ต ๑๕,๗๒๒ บาท/เดือน และจังหวัดลำพูน ๑๕,๗๐๐ บาท/เดือน

๓ ระดับความคาดหวังต่อพฤติกรรมการทำงาน ประเมินระดับความคาดหวังต่อพฤติกรรมการทำงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ๙ ประเด็น ได้แก่ ๑) ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน ๒) ความสามารถใช้และบำรุงรักษาเครื่องมืออย่างถูกต้อง ปลอดภัย ๓) ความสามารถปฏิบัติงานอย่างถูกต้องตามขั้นตอน ๔) ความสามารถใช่วัตถุอย่างถูกต้องและปลอดภัย ๕) ผลสำเร็จของงานตรงตามข้อกำหนด ๖) การนำความรู้และทักษะจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน ๗) ความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาฝีมือแรงงานให้กับพนักงานในองค์กร ๘) ความสามารถในการให้ความช่วยเหลือและแนะนำเพื่อนร่วมงานกรณีเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ๙) การนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาฝีมือแรงงานมาพัฒนาองค์กร

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาพฤติกรรมในการทำงานในแต่ละประเด็น พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ย ๔.๒๒ อยู่ในระดับ “ดี” โดยทั้ง ๙ ประเด็นมีค่าเฉลี่ยในระดับใกล้เคียงกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพึงพอใจของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อกระบวนการฝึกอบรมของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

๔ การนำความรู้ไปใช้และประโยชน์จากการฝึกอบรม สรุปรวมประเภทการฝึก ดังนี้

๔.๑ การฝึกเตรียมเข้าทำงาน ผู้ผ่านการฝึกที่มีงานทำ ร้อยละ ๗๐.๗๖ มีระยะเวลาในการได้งานทำแตกต่างกันดังนี้ ร้อยละ ๖๕.๕๘ สามารถหางานทำได้ในระยะเวลา ๓ เดือน ร้อยละ ๔.๕๒ หางานทำได้ในระยะเวลา ๖ เดือน และมีเพียงร้อยละ ๐.๒๖ ที่หางานทำได้ในระยะเวลา ๙ เดือน อย่างไรก็ตามมีผู้ผ่านการฝึกจำนวนหนึ่งที่อยู่ระหว่างรองาน ร้อยละ ๑๘.๙๕ ส่วนที่เหลือร้อยละ ๑๐.๒๙ ยังไม่ได้งานทำ

นอกจากนี้ ผู้ผ่านการฝึกร้อยละ ๙๖.๒๒ ประกอบอาชีพตรงตามหลักสูตรที่ได้รับการอบรม มีเพียงร้อยละ ๓.๗๘ ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพตรงตามหลักสูตรที่ได้รับการอบรม และร้อยละ ๙๘.๓๕ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ มีเพียงร้อยละ ๑.๖๕ ที่ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้

๔.๒ การฝึกยกระดับฝีมือ นายจ้างมอบหมายงานเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๖.๑๙ ที่เหลือร้อยละ ๗๓.๘๑ ไม่ได้มีการมอบหมายภาระงานเพิ่ม ส่วนการได้เลื่อนตำแหน่ง มีผู้ผ่านการฝึกเพียงร้อยละ ๔.๓๑ ที่ได้เลื่อนตำแหน่งภายหลังจากการฝึกอบรม ส่วนใหญ่ร้อยละ ๙๕.๖๙ ไม่ได้เลื่อนตำแหน่ง

ด้านรายได้ มีผู้ผ่านการฝึกเพียงร้อยละ ๑๐.๐๓ ที่ได้รับค่าตอบแทนเพิ่ม ส่วนใหญ่ที่เหลือร้อยละ ๘๙.๙๗ ไม่ได้รับค่าตอบแทนเพิ่ม ส่วนประสิทธิภาพในการทำงานภายหลังการฝึกอบรม ได้แก่ การลดการสูญเสียในการผลิต ประสิทธิภาพในการทำงาน คุณภาพของงาน การแก้ปัญหาในการทำงาน ความผิดพลาดในการทำงาน ลดเวลาในการผลิตสินค้าและบริการ ลดขั้นตอนการทำงานหรือปรับปรุงกระบวนการทำงาน ความรู้ความชำนาญ และการสร้างต้นแบบในการทำงาน ค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ อยู่ในระดับ “ดี”

๔.๓ การฝึกอาชีพเสริม มีรายได้เฉลี่ย ๒๔๖ บาท/วัน ผู้ผ่านการฝึกสามารถนำทักษะความรู้ไปใช้ในการสร้างอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมได้ ร้อยละ ๔๓.๘๔ ไม่สามารถนำความรู้ทักษะไปใช้ในการสร้างอาชีพได้ ร้อยละ ๑๕.๐๗ ที่เหลือ ไม่แน่ใจร้อยละ ๔๑.๐๙

ด้านการนำทักษะความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การซ่อมแซมบ้าน การซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น พบว่า ร้อยละ ๘๕.๙๔ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ร้อยละ ๖.๓๖ ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ที่เหลือ ร้อยละ ๗.๗๐ ไม่แน่ใจ

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การฝึกเตรียมเข้าทำงานช่วยเพิ่มโอกาสในการมีงานทำได้ เนื่องจากผู้ผ่านการฝึกมีโอกาสในการได้งานทำเกินครึ่งหนึ่ง และส่วนใหญ่ได้งานทำ ภายใน ๓ เดือน นอกจากนี้ ผลการสำรวจยังสะท้อนให้เห็นถึงเนื้อหาการฝึกอบรมว่าสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง

ส่วนการฝึกยกระดับฝีมือ ภายหลังจากผ่านการฝึกอบรม มีไม่ถึงครึ่งที่นายจ้างมอบหมายภาระงานเพิ่ม อาจสามารถสรุปได้ว่า การฝึกอบรมไม่ได้เป็นการฝึกทักษะแบบ Multiskill ที่เน้นให้พนักงานมีทักษะที่หลากหลายเพิ่มขึ้นจากสายงานเดิม แต่หากพิจารณาในส่วนประสิทธิภาพในการทำงานพบว่า อยู่ในระดับที่ดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเนื้อหาความรู้ที่ฝึกอบรม สามารถพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานได้จริง

เมื่อพิจารณาด้านรายได้ มีผู้ผ่านการฝึกส่วนน้อยเพียงร้อยละ ๑๐.๐๓ ที่ได้รับค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า

๑) นายจ้างไม่ได้ให้ความสำคัญกับการขึ้นค่าจ้างตามทักษะฝีมือที่เพิ่มขึ้น

๒) ผู้ผ่านการฝึกไม่ได้มีทักษะฝีมือสูงขึ้นมากพอในระดับที่นายจ้างจะขึ้นค่าจ้างให้ อย่างไรก็ตามมีปัจจัยหลายอย่างที่ส่งผลต่อการขึ้นค่าจ้าง อาทิ นโยบายของสถานประกอบการ เป็นต้น

สำหรับการฝึกอาชีพเสริม การนำความรู้ไปใช้ในการสร้างอาชีพมีเพียงร้อยละ ๔๓.๘๔ จึงแสดงให้เห็นว่า กระบวนการฝึกและเนื้อหาการฝึกอบรมยังต้องปรับปรุงให้มีคุณภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการสร้างอาชีพได้ ส่วนรายได้เฉลี่ย ๒๔๖ บาท/วัน นั้น ยังน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ร้อยละ ๖๔.๑๐ ประกอบอาชีพทำไร่นาและรับจ้างทั่วไป โดยเป็นกลุ่มแรงงานนอกระบบ ซึ่งจะเป็นรายได้ตามฤดูกาลทำให้อัตราค่าจ้างเฉลี่ยต่อวันต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำและหากพิจารณาตามรายโครงการพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการฝึกอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ กลุ่มแรงงานนอกระบบ กลุ่มที่มีข้อจำกัดในการทำงาน อาทิ ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด หรือกลุ่มที่ไม่ได้อยู่ในวัยกำลังแรงงานอย่างกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น ดังนั้นโอกาสในการได้งานทำที่มีรายได้เฉลี่ยมากกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำจึงเป็นไปได้ยาก

๕ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ควรเน้นการฝึกอบรมให้แก่แรงงานใน ๑๐ กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่รัฐบาลให้การสนับสนุน โดยเน้นสัดส่วนกลุ่มแรงงานดังกล่าว ให้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในการนำพาประเทศไปสู่ Thailand 4.0

๕.๒ การเพิ่มระดับรายได้ให้สูงขึ้น ควรพัฒนาทักษะฝีมือในสาขาที่เป็นความชำนาญเฉพาะด้าน และส่งเสริมการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติใน ๖๗ สาขาอาชีพ ที่มีการกำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ ในขณะเดียวกันควรส่งเสริมให้มีการฝึกต่อยอดในสาขาที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม เทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ

๕.๓ ในกลุ่มแรงงานนอกระบบ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ควรส่งเสริมให้มีทักษะฝีมือที่หลากหลาย (Multiskill) เพื่อเพิ่มโอกาสในการจ้างงาน และรายได้ที่สูงขึ้น นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายเข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการที่ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยเพื่อให้มีเครื่องมือในการประกอบอาชีพ และส่งเสริมแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพและยกระดับรายได้จากธนาคารของรัฐ

๕.๔ เพื่อให้กลุ่มแรงงานนอกระบบ มีงานทำเพิ่มขึ้นและมีรายได้เฉลี่ยในอัตราที่สูงขึ้น ทัดเทียมกับค่าจ้างขั้นต่ำ ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ควรบูรณาการความร่วมมือกับกรมการจัดหางานในการจัดหางานให้ผู้ผ่านการฝึกตลอดจนให้เข้าร่วมกองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน

ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานประกันสังคมในการนำแรงงานเหล่านี้ เข้าสู่ระบบประกันสังคมตาม
มาตรา ๕๐